

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
ZA 2025 ROK**

Opracowanie: Anna Wróblewska

Wąbrzeźno, marzec 2026

1. Wstęp

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizowania systemu pieczy zastępczej wynika z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.). Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny, zatrudnianie asystentów rodziny, organizowanie pracy z rodziną, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka oraz współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Zadania te w Gminie Miasto Wąbrzeźno realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Wąbrzeskim Centrum Profilaktyki, Terapii i Integracji Społecznej, sądem, policją, placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Działania podejmowane przez gminę ukierunkowane są w pierwszej kolejności na utrzymanie dziecka w środowisku rodzinnym oraz wczesne reagowanie na pojawiające się trudności. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej traktowane jest jako rozwiązanie ostateczne, stosowane w sytuacjach zagrożenia jego dobra.

2. Monitorowanie przebiegu i ewaluacji Programu

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w art.176 tejże ustawy nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w m.in. należy opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie opracował projekt Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027, który został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Wąbrzeźno Nr VI/55/24 z dnia 20 listopada 2024 r.

Miejski Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie miasta Wąbrzeźno oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny ma charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinom stwarza się możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy ich szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału jaki posiadają. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych oraz komplementarnych działań.

Kontekst demograficzny pokazuje szczególne znaczenie tych działań. Liczba mieszkańców Wąbrzeźna w 2024 r. wynosiła 11 848, a w 2025 r. spadła do 11 581, co oznacza spadek o 267 osób (ok. 2,25%). Jeszcze szybciej zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży – z 2097 w 2024 r. do 1979 w 2025 r. (spadek o 118 osób, ok. 5,6%).

Wnioski płynące z tych danych są istotne dla Programu: choć liczba rodzin z dziećmi maleje, problemy społeczne nie znikają proporcjonalnie do spadku liczby mieszkańców. Wręcz przeciwnie – udział rodzin wymagających wsparcia pozostaje na podobnym poziomie lub może nawet wzrastać. Oznacza to, że działania Programu w zakresie profilaktyki, wsparcia i wzmocnienia potencjału rodzin są nadal potrzebne i uzasadnione.

2.1. Monitorowanie programu

Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny prowadzony był w sposób ciągły, w oparciu o analizę podejmowanych działań oraz osiągniętych efektów. Jego celem było sprawdzenie stopnia realizacji celu głównego Programu, tj. wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Ocena obejmowała analizę danych liczbowych, zakres udzielonego wsparcia oraz współpracę z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Szczegółowe informacje dotyczące realizacji poszczególnych działań przedstawiono w poniższych tabelach.

2.1.1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno - bytowych rodzin

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań	Wartość wskaźnika
Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom przeżywającym trudności (świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia itp.)	MOPS	- liczba rodzin objętych pomocą społeczną	287
		- liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, stypendium itp.	777
Objęcie dzieci i młodzieży programem dożywiania	MOPS	- liczba dzieci objętych dożywianiem w formie posiłków, zasiłków celowych na żywność	341
Zapewnienie rodzinom warunków lokalowych	UM Społeczna Komisja Mieszkaniowa	- liczba rodzin, które otrzymały lokal z zasobów gminy	4

- Pomoc społeczna objęła 287 rodzin, co pokazuje, że w mieście nadal znacząca część rodzin potrzebuje wsparcia finansowego i rzeczowego.
- Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny i stypendia obejmowały łącznie 777 rodzin, w tym część korzystała z więcej niż jednej formy wsparcia, co wskazuje na złożone potrzeby rodzin.
- Program dożywiania dotyczył 341 dzieci, czyli ok. 17% wszystkich dzieci w mieście, co pokazuje skalę potrzeby wsparcia żywieniowego i jego profilaktyczną rolę w funkcjonowaniu dzieci w szkołach.
- Pomoc mieszkaniowa obejmowała 4 rodziny, co obrazuje ograniczone możliwości gminy w zakresie przydziału lokali, ale jednocześnie wskazuje na skuteczność działań tam, gdzie są dostępne zasoby.

Wniosek ogólny: system wsparcia materialnego i bytowego funkcjonuje i jest dostępny dla rodzin, które spełniają kryteria dochodowe. Wiele rodzin nie korzysta z dodatkowych świadczeń, ponieważ finansowo radzą sobie powyżej progów kwalifikacyjnych. W zakresie mieszkalnictwa gmina dysponuje ograniczoną liczbą wolnych lokali, co utrudnia przydział mieszkań najbardziej potrzebującym, jednak obserwowany w ostatnim roku rozwój

budownictwa mieszkaniowego może w przyszłości poprawić dostępność mieszkań i zmniejszyć te ograniczenia.

2.1.2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań	Wartość wskaźnika
Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze w tym: rodzinom wychowującym ciężko lub nieuleczalnie chore dziecko „Za życiem”,	asystent rodziny, pracownicy socjalni	- liczba asystentów rodziny	4
		- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	40
		- liczba dzieci w rodzinach objętych asystenturą	111
		- liczba dzieci z niepełnosprawnością	14
Praca z rodziną w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	asystent rodziny, pracownicy socjalni, kuratorzy, PCPR	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	45
		- liczba dzieci, które powróciły do rodziny	0
Objęcie rodzin specjalistycznym poradnictwem (psycholog, terapeuci, prawnik)	WCPTiS	- liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem - rodzaj wsparcia	117
Praca socjalna prowadzona z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	pracownicy socjalni	- liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną	46
Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów z uzależnieniem oraz przemocą domową	ZI/GDP	- liczba wszczętych NK	28
	MKRPA	- liczba rodzin objętych pomocą - liczba dzieci w rodzinach	64 rodziny (w tym 72 dzieci)

Asystentura rodziny

- Wsparciem objęto 40 rodzin i 111 dzieci, w tym 14 dzieci z niepełnosprawnością.
- Obciążenie pracą asystentów – nie więcej niż 15 rodzin jest zgodne z normami, co umożliwia realną pracę z rodziną.
- Koszt całkowity: 333 748,82 zł, w tym 229 659,56 zł z budżetu gminy, co pokazuje, że system w dużej mierze opiera się na środkach lokalnych.

- Przeprowadzono 14 szkoleń przy niskim koszcie, co świadczy o aktywności szkoleniowej i efektywnym wykorzystaniu środków.

Przemoc i uzależnienia

- Interwencje objęły 26 rodzin (18 dzieci) i 38 rodzin (54 dzieci) w różnych działaniach.
- Duża liczba dzieci w interwencjach pokazuje potrzebę działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Pieczna zastępcza i poradnictwo

- 33 dzieci w rodzinach zastępczych, 12 w placówkach; brak powrotów do rodzin biologicznych wskazuje na trwałe trudności rodzin.
- Poradnictwem specjalistycznym objęto 117 rodzin – psychologiczne, terapeutyczne i prawne wsparcie uzupełnia pracę asystentów i interwencje kryzysowe.

Wnioski ogólne: Wsparcie rodzin w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym działa skutecznie: system asystentury pozwala na realną pracę z rodzinami, interwencje w sytuacjach przemocy i uzależnień docierają do potrzebujących, a poradnictwo specjalistyczne wspiera profilaktykę i stabilizację sytuacji rodzin. Brak powrotów dzieci z pieczy zastępczej pokazuje trwałe trudności rodzin biologicznych i konieczność dalszego monitoringu oraz profilaktyki.

2.1.3. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań	Wartość wskaźnika
Podejmowanie i promowanie działań umożliwiających podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców w tym: edukacyjne, profilaktyczne	WCPTiS Poradnia PP Oświata	- liczba szkoleń, warsztatów, spotkań	15 zadań (w tym 32 spotkania)
		- liczba uczestników	1908
Organizacja dla dzieci i młodzieży czasu wolnego (zajęcia profilaktyczne, spotkania itp.)	WDK, Biblioteka, placówki oświatowe, świetlice WCPTiS	- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach - liczba zajęć/spotkań	2658
Monitorowanie sytuacji w rodzinach wymagających pomocy oraz w	Asystent rodziny Pracownicy socjalni	- liczba rodzin objętych monitoringiem	9

rodzinach po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny		- liczba rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem	8
Podjmowanie działań prewencyjnych i interwencyjnych mających na celu rozwiązywanie sytuacji konfliktowych	Sąd, kuratorzy, policja, oświata, OPS	- liczba działań interwencyjnych podjętych przez służby pomocowe	
Profilaktyka zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży	MOPS, placówki oświatowe, policja, WCPTiS	- liczba konferencji, warsztatów, szkoleń	28
		-liczba uczestników konferencji, warsztatów, szkoleń	535
Podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej	WCPTiS, MOPS Oświata ZI GKRPA	- liczba osób biorących udział w podnoszeniu kompetencji zawodowych z zakresu wspierania rodziny	20

- Zajęcia edukacyjne i profilaktyczne dla rodziców objęły ponad 1900 uczestników, co pokazuje szeroki zasięg działań zwiększających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.
- Organizacja czasu wolnego i zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży obejmowała 734 uczestników, podkreślając znaczenie działań profilaktycznych w zapobieganiu zachowaniom ryzykownym.
- Profilaktyka zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży realizowana była w 28 wydarzeniach z udziałem 535 uczestników, co dodatkowo potwierdza zaangażowanie instytucji w ograniczanie problemów społecznych wśród młodych mieszkańców.
- Monitoring rodzin po zakończeniu współpracy z asystentami objął 8 rodzin, co pozwala ocenić efektywność i trwałość udzielonego wsparcia.
- Podnoszenie kompetencji służb realizowano poprzez szkolenia, w których uczestniczyło 20 osób z różnych instytucji, co wzmacnia skuteczność systemu wsparcia rodziny.

Wniosek ogólny: Działania profilaktyczne i edukacyjne obejmują szeroką grupę uczestników, zarówno rodziców, jak i dzieci i młodzież, co zwiększa kompetencje opiekuńczo-wychowawcze oraz ogranicza ryzyko problemów społecznych. Równocześnie podnoszenie kwalifikacji służb i monitoring rodzin po zakończeniu wsparcia pozwala ocenić trwałość efektów i podnosi skuteczność całego systemu. Kontynuacja działań profilaktycznych,

edukacyjnych i szkoleniowych jest kluczowa dla stabilności wsparcia rodzin i skutecznej prewencji problemów wychowawczych.

2.2. Realizacja przewidywanych efektów programu

Przewidywane efekty Programu Wspierania Rodziny obejmowały:

- a) Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- b) Ograniczenie szerzenia się patologii,
- c) Zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,
- d) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
- e) Ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,
- f) Ochronę dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Ocena realizacji:

- Wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin – system asystentury, poradnictwa specjalistycznego i interwencji w sytuacjach przemocy objął realnie 78 rodzin (w tym 165 dzieci) i 117 rodzin w poradnictwie, co potwierdza kompleksowe podejście.
- Ograniczenie patologii – działania profilaktyczne i edukacyjne dla rodziców (1900 uczestników) oraz dzieci i młodzieży (734 uczestników, 28 wydarzeń z 535 uczestnikami) pokazują aktywne przeciwdziałanie zagrożeniom społecznym.
- Minimalizacja negatywnych zachowań dzieci i młodzieży – programy profilaktyczne docierają do grup ryzyka, w tym dzieci w rodzinach objętych asystenturą i pracą socjalną.
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego – świadczenia finansowe, dożywianie i praca asystentów stabilizują sytuację rodzinną i zapewniają wsparcie materialne.
- Ograniczenie sytuacji kryzysowych – praca socjalna z 46 rodzinami i monitoring 8 rodzin po zakończeniu wsparcia pozwalają na wczesne reagowanie i ocenę trwałości efektów.

- Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej – w 2025 roku 33 dzieci przebywało w pieczy rodzinnej i a 12 dzieci w placówkach. W tymże roku nie odnotowano powrotów dzieci z pieczy zastępczej, co wymaga dalszej pracy prewencyjnej, interwencyjnej oraz wsparcia profilaktycznego dla rodziców i dzieci.

3. Podsumowanie

W 2025 r. Miejski Program Wspierania Rodziny w Wąbrzeźnie realizował swoje cele w sposób kompleksowy, obejmując zarówno wsparcie socjalno-bytowe, w tym pomoc finansową, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia oraz program dożywiania, jak i pomoc mieszkaniową, której zakres był ograniczony liczbą dostępnych lokali, ale skutecznie realizowany tam, gdzie było to możliwe. Program prowadził również szeroko zakrojone działania profilaktyczne i edukacyjne, skierowane zarówno do rodziców, jak i dzieci, wzmacniając kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, wspierając rozwój dzieci oraz przeciwdziałając zachowaniom ryzykownym. Wsparcie rodzin w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym było realizowane kompleksowo poprzez pracę asystentów rodziny, działania socjalne, specjalistyczne poradnictwo oraz interwencje w sytuacjach przemocy i uzależnień. Finansowanie programu opierało się głównie na budżecie gminy, uzupełnianym przez dotacje rządowe i dodatkowe programy, natomiast monitoring i podnoszenie kompetencji pracowników zapewniały trwałość wsparcia oraz zwiększały efektywność działań. Jednocześnie istotnym wyzwaniem pozostają trwałe problemy rodzin biologicznych oraz brak powrotów dzieci z pieczy zastępczej, co wymaga dalszej pracy prewencyjnej, interwencyjnej oraz profilaktycznego wsparcia dla rodziców i dzieci. W efekcie program działa spójnie i skutecznie, obejmując wszystkie kluczowe obszary wsparcia rodzin, jednocześnie wskazując miejsca wymagające dalszej uwagi.